

1) בני יששכר – מאמרי תשרי, מאמר ו

א) אָמַר הַנְּבִיא (ישעי' כו יז) כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב לֵלֶדֶת תַּחֲלִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפְּנֵיךְ יי", הִנֵּה הָיָה לִי לְמִימַר כְּמוֹ הָרָה הַיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר תַּחֲלִיל וְכוּ', שָׂאוּ הוּא עֵקֶר הַחֲבָלִים וְהַצִּירִים, וְהִנֵּה הָרַב הַקְּדוֹשׁ בְּעַל גַּעַם מְגֵרִים הָאֲבֵר"ק טארניגראד וצוק"ל פִּרְשׁ (בסוף הספר) דְּהִכִּי פִּרְשׁוּ, דְּהִנֵּה (נדה לא:): ר' שְׁמַעוֹן דְּרַשׁ טַעְמָא דְקָרָא, מִפְּנֵי מַה אָזְתָּה הַתּוֹרָה לְיִולְדֵת לְהִבְיָא קְרָבָן, דְּבִשְׁעָה שְׁכוּרְעַת לֵילִד הִיא גִּשְׁבַּעַת שְׁלֹא תִזְקַק לְבַעֲלָהּ, וְאַחַר כֵּן עוֹבְרַת עַל שְׁבוּעָתָה עַל כֵּן מְבִיאָה קְרָבָן, וְהִנֵּה זֶה דְרָבָה כָּל הַיּוֹם כְּאִשֶׁר שׁוֹב תַּתְּעַבֵּר וְכוּרְעַת לֵילִד שׁוֹב גִּשְׁבַּעַת כְּנִ"ל, וְאַחַר כֵּן מַחֲלֶלֶת שְׁבוּעָתָה וְשׁוֹב מְבִיאָה קְרָבָן, וְזֹאת הִיא מֵאֲמַר הַנְּבִיא עֵבוֹר כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, כְּשִׁחֻטְאִין בְּנֵי אָדָם לְהַשׁ"י (קהלת ז ט) כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ וְכוּ', הִנֵּה בְּהִגִּיעַ יְמֵי הַתְּשׁוּבָה, וּבְפֶרֶט יוֹם הַקְּדוֹשׁ יוֹם הַכַּפּוּרִים, וַיִּנְהוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי יי", וּמְבַטְיִחִין לְהַשׁ"י שְׁלֹא יָשׁוּבוּ עוֹד לְכַסְלָהּ, וְהִנֵּה אַחַר כֵּן שׁוֹב חוֹטְאִין וְשׁוֹב שָׁבִין אֵלָיו, כֵּן הוּא בְּכָל שָׁנָה וְהַשׁ"י מוֹחֵל לָהֶם, וְזֶהוּ שְׁאֲמַר כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב (הָיִינוּ מִקְרַבַּת קְרָבָן) לֵלֶדֶת (עֵבוֹר לִידָתָהּ הִיא מִקְרַבַּת קְרָבָן, וְהוּא לְבַעֲבוֹר) תַּחֲלִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ

2) תניא – פרק לב

וְהִנֵּה עַל יְדֵי קִיּוּם הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעִיל, לְהִיּוֹת גּוֹפּוֹ נִבְזָה וְנִמְאָס בְּעֵינָיו, רַק שְׂמִחָתוֹ תַּהֲיֶה שְׂמִחַת הַנֶּפֶשׁ לְבִדְהָ, הֵרִי זֶה דְרָךְ יִשְׂרָאֵל וְקָלָה לְבֹא לִידֵי קִיּוּם מִצּוֹת "וְאַהֲבַת לְרַעַף כְּמוֹד"¹ לְכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, לְמַגְדוֹל וְעַד קֶטַן. כִּי מֵאַחַר שֶׁגּוֹפּוֹ נִמְאָס וּמִתְעַב אֲצֵלוֹ, וְהַנֶּפֶשׁ וְהַרוּחַ – מִי יוֹדֵעַ גְּדֻלָּתוֹ וּמַעֲלָתוֹ בְּשֶׁרֶשׁוֹ וּמְקוֹרָו בְּאַלְקִים חַיִּים. בְּשָׁגַם שֶׁפָּלָן מִתְאַיְמוֹת וְאָב אֶחָד לְכַלְנֵתָהּ, וְלָכֵן נִקְרְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אַחִים מִמֶּשׁ, מִצַּד שֶׁרֶשׁ נֶפֶשׁם בְּהִ' אֶחָד, רַק שֶׁהַגּוֹפִים מַחֲלָקִים. וְלָכֵן הַעוֹשִׂים גּוֹפִים עֵקֶר וְנֶפֶשׁם טַפְלָה, אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת אַהֲבָה וְאַחֻוּהַ אֲמִתִּית בִּינֵיהֶם, אֶלָּא הַתְּלוּיָהּ בַּדְּבָר לְבִדְהָ.

(על שחללה השבועה אשר זעקה בשעת חבליה, וזה משפטה כל הימים כנ"ל), כן היינו מפניך יי", כי גם אנחנו זה דרכנו כל הימים כמו האשה הנ"ל, זה תכן דברי הרב הקדוש הנ"ל.

וְעַל פִּי זֶה פִּרְשְׁתִּי בְּדֶרֶךְ צִחוֹת פִּרוּשׁ הַפְּסוּק (בראשית ג טז) אֵל הָאִשָּׁה אָמַר הָרְבָּה אֲרָבָה עֲצָבוֹנְךָ וְהִרְגִי וְכוּ', פִּרְשׁוּ בּוֹ (ערוכין ק:): עֲצָבוֹנְךָ צֵעַר גְּדוֹל בָּנִים, וְהִרְגִי צֵעַר הַרְיוֹן, וְהִנֵּה לְפִי זֶה הוּא שְׁלֹא בְסֵדֶר, וּפִרְשְׁנוּ דְהִכִּי קָאָמַר, הָרְבָּה אֲרָבָה עֲצָבוֹנְךָ זֶה עֲצָבוֹן וְצֵעַר חֲבָלֵי לֶדָה, וְאִף עַל פִּי כֵּן אֲרָבָה גַם כֵּן הַרְוִיגָה שְׂתִתְאַוּהָ אַחַר כֵּן לְהַתְּעַבֵּר, וּמִפִּרְשׁ הַכְּתוּב, כִּי בְעֵצָב תִּלְדִּי בָנִים, וְאִף עַל פִּי כֵּן וְאֵל אִישׁךָ תִּשׁוּקְתֶךָ כְּנִ"ל, וְהוּא (הָיִינוּ אִישׁךָ הַנִּ"ל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי) יִמְשַׁל בָּךְ, יִקַּח אוֹתְךָ לְמִשְׁלַל וּלְדַגְמָא, בְּאֲמָרוֹ לְפָנַי הַשׁ"י בָּעֵת שׁוֹבוֹ בַּתְּשׁוּבָה יֹאמַר, כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב לֵלֶדֶת וְכוּ' כֵּן הָיִינוּ וְכוּ' וְכוּ' ל, וְהֵכֵן.

וְזָהוּ שֶׁאָמַר הַלֵּל הַזֶּקֶן עַל קִיּוּם מִצְוַה זֹה, "זֶהוּ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְאֵיךְ פְּרוּשָׁא הוּא" כו.² כִּי יִסּוּד וְשֵׁרֵשׁ כָּל הַתּוֹרָה הוּא לְהַגְבִּיחַ וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף מֵעֵלָה מֵעֵלָה עַד עֵקֶרָא וְשֵׁרֵשׁא דְכָל עֲלָמִין, וְגַם לְהַמְשִׁיךְ אֹרֶךְ אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמּוֹ, דְּהֵיִינוּ בְּמִקּוֹר נִשְׁמוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל, לְמַהוּי אֶחָד בְּאֶחָד דְּוִקָא, וְלֹא כְּשֵׁישׁ פְּרוּד חֵס וְשְׁלוֹם בְּנִשְׁמוֹת, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂרָיָא בְּאַתְרַּת פְּגִים. וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאֹר פְּגִיד", וְכִמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּמִקּוֹם אַחֵר בְּאַרְיִכוֹת.

וּמָה שֶׁכְּתוּב בְּגִמְרָא⁴ שְׁמִי שְׂרוּאָה בְּחִבְרוֹ שְׁחָטָא, מִצְוַה לְשִׁנְאוֹתוֹ וְגַם לֹמַר לְרַבּוֹ שֶׁיִּשְׁנָאֵהוּ, הֵינּוּ בְּחִבְרוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וּכְבָר קִיָּים בּוֹ מִצְוֹת "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ,⁵ יָעַם שְׂאֵתְךָ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת,⁶ וְנֹאֵף עַל פִּי כֹן לֹא שָׁב מִחֻטְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסֵפֶר חֲרָדִים.⁷ אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ חִבְרוֹ וְאֵינוֹ מְקָרֵב אֶצְלוֹ, הִנֵּה עַל זֶה אָמַר הַלֵּל הַזֶּקֶן:⁸ הוּי מִתְלַמְּדִיו שֶׁל אֶהְרֹן, אוֹהֵב שְׁלוֹם וְכוּ', אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרֵב לְתוֹרָה. לֹמַר שֶׁאֵף הַרְחוּקִים מִתּוֹרַת ה' וְעַבּוּדָתוֹ, וְלָכֵן נִקְרָאִים בְּשֵׁם "בְּרִיּוֹת" בְּעֵלְמָא, צְרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן בְּחִבְלֵי עֲבוֹתוֹת אֶהְבָּה, וְכִלֵּי הָאֵי וְאוֹלֵי יוֹכֵל לְקָרֵב לְתוֹרָה וְעַבּוּדַת ה'; וְהוֹן לֹא, לֹא הַפְּסִיד שְׁכַר מִצְוֹת אֶהְבַּת רַעִים.

וְגַם הַמְקָרְבִים אֵלָיו וְהוֹכִיחֵם וְלֹא שָׁבוּ מֵעוֹנוֹתֵיהֶם, שֶׁמִּצְוַה לְשִׁנְאוֹתָם, מִצְוַה לְאַהֲבָם גַּם כֵּן, וְשִׁתִּיחֵן הוּן אֶמֶת: שִׁנְאָה מִצַּד הָרַע שֶׁבָּהֶם, וְאַהֲבָה מִצַּד בְּחִינַת הַטּוֹב הַגָּנוּז שֶׁבָּהֶם, שֶׁהוּא נִיצוֹץ אֱלֹקוֹת שֶׁבְּתוֹכָם הַמְּחִיחַ נַפְשָׁם הָאֱלֹקִית. וְגַם לְעוֹרֵר רַחֲמִים בְּלִבּוֹ עֲלֵיהָ, כִּי הִיא בְּבַחֲינַת גְּלוּת בְּתוֹךְ הָרַע מִסֻּטְרָא אַחֲרָא הַגּוֹבֵר עֲלֵיהָ בְּרִשְׁעִים. וְהַרְחַמְנוֹת מִבְּטָלַת הַשִּׁנְאָה וּמְעוֹרְרַת הָאַהֲבָה, כְּנוֹדָע מִמָּה שֶׁכְּתוּב: "לִי־עֵקֶב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם". [וְלֹא אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם "10 תִּכְלִית שִׁנְאָה שִׁנְאוֹתֵי" וְגו' אֵלָּא עַל הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֹאֵיתָא בְּגִמְרָא רִישׁ פֶּרֶק ט"ז דְּשִׁבְתָּ.

3) ספר ברכת אב – פרשת שמיני

ואמרו שג' בחינות בסניגוריא שסינגרו הצדיקים זיע"א על ישראל (א) בחינת הבעל שם טוב הק' שאף שראה והבין את החטאים שחוטאים כלל ישראל, מ"מ אהב אותם אהבה עזה כמות ומסר נפשו להמתיק את הדינים מעליהם ולהמשיך שפע של רחמים.

(ב) בחינת הרה"ק רבי זושא זיע"א שלא ראה כלל רע בישראל וראה בהם אך טוב וחסד.

(ג) בחינת הרה"ק מברדיטשוב זיע"א שראה את הרע והיפך את הרע ע"י הסנגוריא שלו לטובה.

4) מסכת ברכות דף מב:-מג.

כי נח נפשיה דרב, אָזוּל תַּלְמִידֵיהָ בְּתַרְיָה. כִּי הִדְרִי, אָמְרִי: גִּיזִיל וְנִיכּוּל לַחֲמָא אֲנָהּר דְּנָק. בְּתַר דְּכָרְכִי, יְתַבִּי וְקָא מִיבְעָא לְהוּ: "הַסְּבוּ" דְּוָקָא תַּנּוּ, אָבַל יִשְׁבוּ לָא, אוּ דִילְמָא פִּינּוֹן דְּאָמְרִי "גִּיזִיל וְנִיכּוּל רִיפְתָּא בְּדוּכְתָּא פְּלַנִּיתָּא" — כִּי הַסְּבוּ דְּמִי? לָא הָוָה בִּידֵיהּ. קָם רַב אַדָּא בַר אֶהֱבָה אֶהְדֵּר קַרְעִיהָ לְאַחוּרִיהָ, וְקָרַע קַרְעָה אַחֲרֵיהּ. אָמַר: נַח נְפִשְׁיָה דְּרַב, וּבִרְכַת מְזוֹנָא לָא גְמָרִינּוּ. עַד דְּאֶתָּא הָהוּא סָבָא, רָמָא לְהוּ מִתְּנִיתִין אַבְרִיתָּא, וְשָׁנִי לְהוּ: פִּינּוֹן דְּאָמְרִי "גִּיזִיל וְנִיכּוּל לַחֲמָא בְּדוּךְ פְּלוֹן" — פְּהַסְּבוּ דְּמִי.

5) Rav Joseph B. Soloveitchik - *On Repentance*; "Blotting Out or Elevating Sin"¹

wicked" (Job 9:23). No matter how old he is and what stage he has reached in life, a Jew begins to long again for the Master of the universe, in the same way as Rav Ada bar Ahava longed for his master and I long for my wife. But while our longings are a fantasy, since one who has died will never return, longing for the Master of the universe is realistic, and man is drawn to Him and rushes toward Him with all his strength. He runs faster than he used to before he strayed afar. The intensity of the longing that bursts forth after having been pent up for so long impels him forward. For example, were I actually to see my father, would I not run after him as fast as light itself?

So, too, the sinner who has repented runs after the Creator, with all his might and strength.

This impulsion of longing raises the individual who has repented to a level above that of the thoroughly righteous man. He has not forgotten his sin—he must not forget it. Sin is the generating force, the springboard which pushes him higher and higher. For such a person, repentance does not mean a clean break with the past, but rather continuity; for him the Holy One, blessed be He, does not "overlook sin" but "bears sin and iniquity."

¹ Page 261